

KULTUROPOJIS

ZAGREB JE NAPROSE MJEBOV

Hinko Brodjovin (1864. - 1941.)

Ovoga tjedna u Galeriji Klovićevi dvori otvorena je izložba portreta istaknutih hrvatskih ljekarnika s kraja 19. i iz prve polovice 20. stoljeća.

Na slikama su prikazani ozbiljni samosvjesni muškarci 'u najboljim godinama', poduzetni hrvatski muževi koji su pripadali onodobnoj sitnoburžujskoj eliti, ljudi koji su u hrvatsko društvo uvodili europska znanja i kriterije te svojim radom i javnim djelovanjem modernizirali zemlju smještenu na europskoj periferiji, gdje je uostalom i danas

Piše: **DARKO VLAHOVIĆ** Fotografije: **HRVATSKI MUZEJ MEDICINE I FARMACIJE**

U

ŽIVOTE OVIH

LJEKARNIKA

UPISANA JE

POVIJEST

HRVATSKE

Ovoga tjedna u Galeriji Klovićevi dvori otvorena je izložba portreta istaknutih hrvatskih ljekarnika s kraja 19. i iz prve polovice 20. stoljeća. Riječ je uglavnom o vlasnicima uglednih zagrebačkih ljekarni i predsjednicima Hrvatsko-slavonskog zemaljskog ljekarničkog zbora - prve hrvatske udruge ljekarnika osnovane 1858. godine. Na slikama su prikazani ozbiljni samosvjesni muškarci "u najboljim godinama", poduzetni hrvatski muževi koji su pripadali onodobnoj sitnoburžujskoj eliti, ljudi koji su u hrvatsko društvo uvodili europska znanja i kriterije te svojim radom i javnim djelovanjem modernizirali zemlju smještenu na europskoj periferiji, gdje je uostalom i danas.

Nastavak na sljedećoj stranici →

Izložba "Portreti hrvatskih ljekarnika" postavljena je u foajeu galerije na Gornjem gradu, a kao popratna građa predstavljeni su i predmeti koji su se nalazili u ljekarni Hinka Brodjovina na Zrinjercu - ambalaža ljekarničkih proizvoda, ukrasni mužar te ljekarničke stojnice - prelijepo posude s poklopcima u kojima su se čuvale razne ljekovite tvari - izrađene između 17. i 19. stoljeća od stakla, fajanse ili porculana. Glavna su atrakcija izložbe ipak portreti, među njima i portret ljekarnika Hinka Brodjovina, koji je nedavno pripisan poznatom slikaru Milivoju Uzelcu i sad je prvi put predstavljen javnosti. Ostale portrete ljekarnika naslikao je sam Brodjovin, koji je u slobodno vrijeme bio uspješan amaterski slikar. Svi su izložci dio fundusa Hrvatskog muzeja medicine i farmacije, prvog i zasad jedinog muzeja znanosti koji djeluje u sastavu HAZU-a. Osnovni su zadaci tog muzeja prikupljanje, zaštita, stručna obrada i prezentiranje hrvatske medicinske i farmaceutske baštine, a dio te bogate baštine predstavile su u Klovićevim dvorima autorice izložbe Stella Fatović-Ferenčić i Silvija Brkić Midžić.

Hinko Brodjovin (1864. - 1941.)

Sin uspješnog veletrgovca vinima, Hinko Brodjovin po završetku studija farmacije u Zagrebu 1887. radio je u Beču i Splitu, gdje je bio upravitelj poznate ljekarne 'Volpi'. Svoj profesionalni uspon nastavio je 1894. kupnjom koncesije za Kraljevsku dvorsku ljekarnu 'K Zrinjskom' u prizemlju kuće Halm na sjeverozapadnom uglu zagrebačkog Zrinjevca, koju je uskoro pretvorio u

Josip Grahovac (1863. - 1922.)

nik slikarstva: kolekcionar, mecena i - autor. Polazio je privatnu poduku kod Otona Ivekovića, a na izložbi 'Medović, Iveković i drugi' u svibnju 1901. u Umjetničkom paviljonu predstavio je sedam svojih radova. Kao predsjednik Hrvatsko-slavonskog zemaljskog ljekarničkog zbora Brodjovin se zauzimao za interese ljekarničkog staleža, ali i za potpore siromašnim studentima farmacije. Ljekarnu na Zrinjercu, koja postoji i danas, vodio je do 1928.

Josip Grahovac (1863. - 1922.)

Pošto je 1884. stekao diplomu magistra farmacije na sveučilištu u Grazu, Josip Grahovac je prva iskustva u branši stjecao u ljekarnama u Ljubljani i Beču. U Hrvatsku se vratio kako bi 1892. preuzeo 12-godišnju koncesiju nad ljekarnom 'K zlatnom križu' u Sisku. Početkom 20. stoljeća preselio se u Zagreb, gdje je kupio ljekarnu 'Svetom Duhu' na adresi Ilica 12. Desetak godina kasnije, nakon smrti supruge, vratio se u rodni Karlovac kako bi vodio tamošnju uglednu ljekarnu 'K crnom orlu'. Čitavo je vrijeme bio aktivan član Hrvatsko-slavonskog zemaljskog ljekarničkog zbora - nekoliko

Fotografija ljekarne K crnom orlu

jednu od najuglednijih u gradu. U skladu s vremenom, osmislio je i na tržište izbacio glasovitu dječju kremu BabyMira, koju je nazvao po svojoj kćeri. Bio je i veliki poklo-

GMB-14496 POKLON ODELU / ZBIRKA FOTOGRAFIJA I ALBUMA

godina i predsjednik - redovito iznoseći svoje prijedloge i sugestije za napredak ljekarničke struke. Pologom od 2000 kruna osnovao je 'Zakladu Mra. Josipa Grahovca ljekarnika u Karlovcu', koja je svake godine trebala isplatiti dobit od kamata najboljem studentu vježbeničkog tečaja osnovanog pri Zboru.

Slavko Zimmermann (1880. - 1947.)

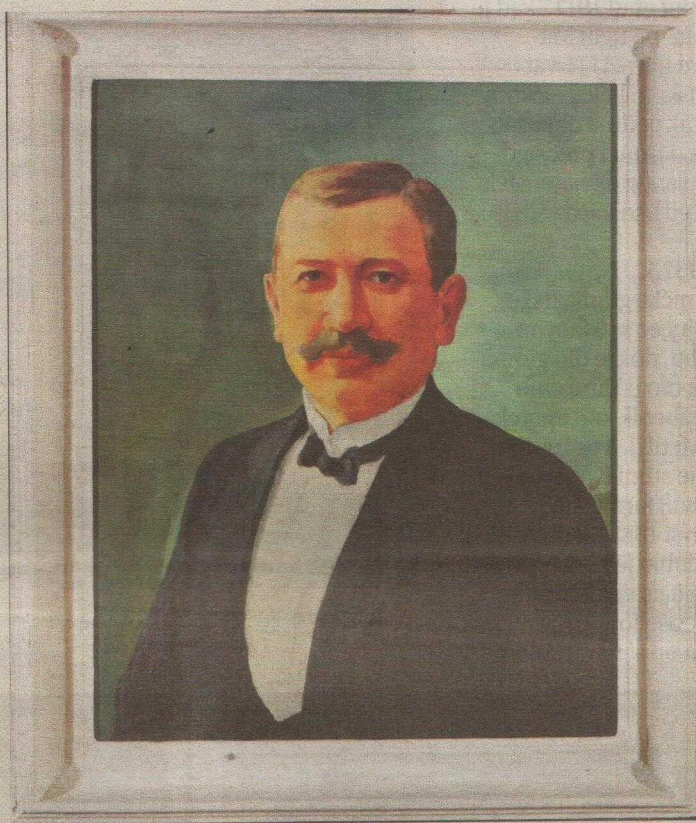
U svijet ljekarništva Slavko Zimmermann je ušao kao vježbenik u karlovačkoj ljekarni 'Modrušan' i samoborskoj ljekarni 'Klešćić', a za magistra farmacije promoviran je na Zagrebačkom sveučilištu 1901. godine. No imao je i druge interese. Studirao je pravo u Zagrebu i Pragu, da bi se ipak odlučio za ljekarnički poziv preuzevši 1910. od Josipa Grahovca ljekarnu 'Svetom Duhu' i koncesiju za drogeriju koja je poslovala u istom prostoru. Jedan od najistaknutijih i najaktivnijih predstavnika ljekarničkog staleža svog vremena, Zimmermann je postao predsjednik Hrvatsko-slavonskog zemaljskog ljekarničkog zbora nakon uspostave Kraljevine SHS te je potaknuo stvaranje zajedničke Apotekarske komore za čitavu novu državu. Tridesetih godina bio je predsjednik te

udruge, a također je izabran i za čelnika Federacije slavenskih apotekara, koja je okupila ljekarnička društva iz Jugoslavije, Čehoslovačke, Poljske i Bugarske. Objavio je niz rasprava i članaka o aktualnim temama iz ljekarničke struke. Godine 1934., u sklopu svečane proslave 50. obljetnice Farmaceutskog odsjeka Filozofskog fakulteta, proglašen je počasnim doktorom Zagrebačkog sveučilišta.

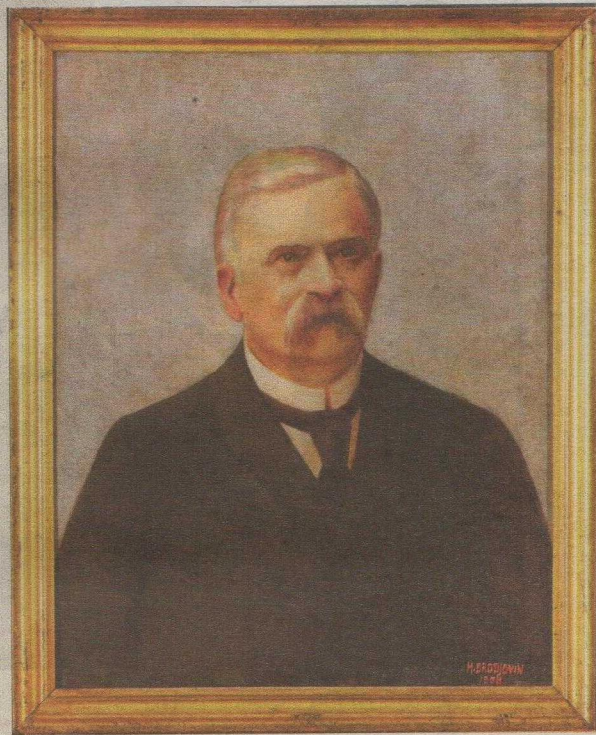
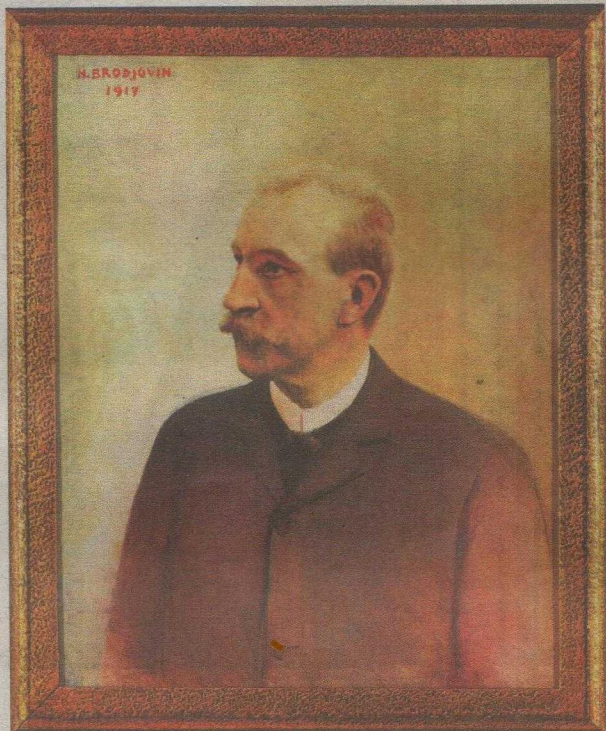
Oton Löschner (1867. - 1936.)

Roden u Zagrebu, gdje je završio osnovnu školu i gimnaziju, Oton Löschner tipičan je predstavnik prve generacije ljekarnika školovanih na Sveučilištu u Zagrebu. Diplomirao je farmaciju 1888. godine, no prije toga je prikupio puno iskustva radeći kao praktikant u ljekarnama u Sarajevu, Varaždinu i Karlovcu te kod Antona Ernesta Katkića u Zagrebu. Između 1890. i 1907. vodio je ljekarnu u Banjoj Luci, a kad ju je prodao, kupio je Alte Salvator Apotheke u Beču.

Nastavak na sljedećoj stranici →

Oton Löschner (1867. - 1936.) (lijevo); Dragutin Jelinek (1869. - 1946.) (dolje lijevo); Anton Ernest Katkić (1835. - 1895.) (dolje desno)

Pošto je 1884. stekao diplomu magistra farmacije na sveučilištu u Grazu, Josip Grahovac je prva iskustva u branši stjecao u ljekarnama u Ljubljani i Beču. U Hrvatsku se vratio kako bi 1892. preuzeo 12-godišnju koncesiju nad ljekarnom 'K zlatnom križu' u Sisku

Napokon se vratio u rodni grad 1911., kad je kupio ljekarnu 'K anđelu' na uglu Masarykove i Preradovićeve ulice. U Hrvatsko-slavonskom zemaljskom ljekarničkom zboru tijekom petnaestak godina obnašao je dužnost blagajnika, a potom i predsjednika. Bio je član zdravstvenog povjerenstva grada Zagreba te jedan od osnivača veletrgovine Isis d.d.

Žiga Ključec (1865. - 1937.)

Podrijetlom iz stare časničke graničarske obitelji s Banije, Žiga Ključec je osnovnu školu pohađao u Zagrebu, dok je dio gimnazije završio u Zagrebu, a dio u Varaždinu. Od 1882. do 1885. bio je vježbenik kod apotekara Wache u slovenskoj Metliki, a propisanu dvogodišnju praksu prije studija obavio je u Freistadtu u Austriji. Studij farmacije završio je u Zagrebu, diplomiravši 1888. godine. Ubrzo nakon diplome dobio je koncesiju za ljekarnu u Fužinama koju će voditi punih 17 godina. U Zagreb se doselio 1907., kad je kupio ljekarnu 'K crnom orlu' na Gornjem

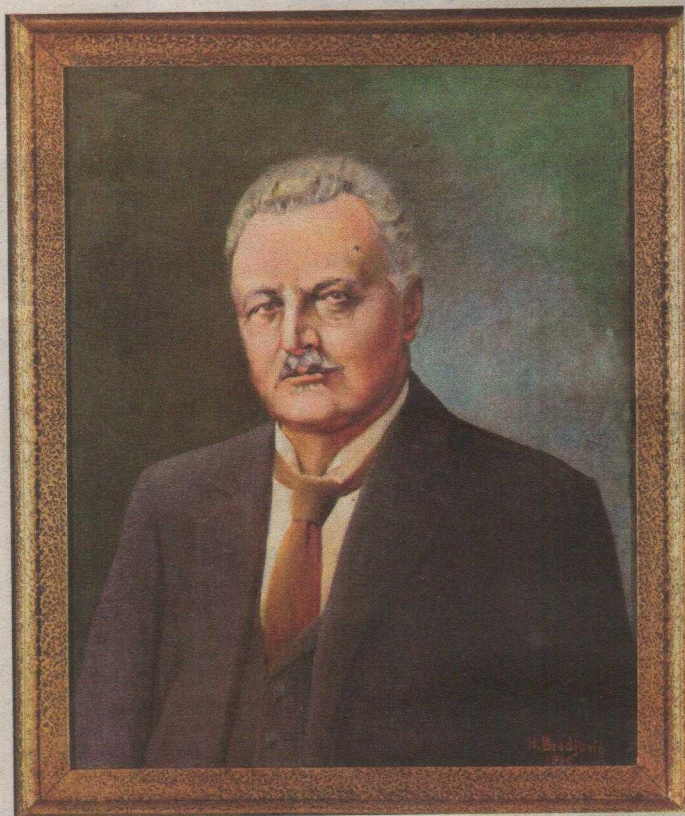

U laboratoriju ljekarne 'Sv. Marije'

Karlovcu. Predsjednik Hrvatsko-slavonskog zemaljskog ljekarničkog zbora bio je tijekom šest godina u pretposljednem desetljeću 19. stoljeća. 1883. kupio je ljekarnu 'Sv. Marije' na zagrebačkom Kaptolu, na adresi Opatovina 7, i vodio je do kraja života. Bio je predsjednik Hrvatskog farmaceutskeg društva 'Aesculap', a na studiju farmacije na Zagrebačkom sveučilištu radio je kao ispitivač iz praktične farmacije.

Dragutin Jelinek (1869. - 1946.)

Jedini u ovom nizu ljekarnika koji nikad nije imao ljekarnu u Zagrebu, Dragutin Jelinek pripada srednjoj od tri generacije ljekarničke obitelji iz Gorskog kotara. Njegov se otac Karlo iz Češke doselio u Delnice, gdje je 1875. u unajmljenom prostoru otvorio prvu ljekarnu u toj regiji. 1905. obitelj je sagradila prostranu jednokatnicu u kojoj se, uz ljekarnu 'K sv. Mariji', nalazio i mali laboratorij za proizvodnju lijekova od ljekovitoga goranskog bilja. U istoj zgradi na adresi Supilova 45 i danas se nalazi ljekarna, u kojoj se može

Slavko Zimmermann (1880. - 1947.)

Žiga Ključec (1865. - 1937.)

gradu, najstariju zagrebačku ljekarnu koja se spominje još 1355., a i danas je u funkciji. Ključec je godinama vodio Hrvatsko-slavonski zemaljski ljekarnički zbor, no kako je bio sklon novim izazovima, prodao je ljekarnu i ušao u partnerstvo s Eugenom Viktorom Fellerom, s kojim je izgradio tvornicu ljekarničkih pripravaka u Donjoj Stubici. Taj se posao nije pokazao osobito unosnim pa je u 61. godini kupio ljekarnu u Mariji Bistrici, gdje je kasnije i umro.

Anton Ernest Katkić (1835. - 1895.)

Rođen u Jastrebarskom, Anton Ernest Katkić radio je kao ljekarnički vježbenik u ljekarni Dragutina Odyja u rodnome mjestu te u ljekarni Gratiana Mihića u Zagrebu. Farmaceutski fakultet završio je 1856. u Pragu, gdje je zatim radio u poznatoj ljekarni 'Pokorny'. Dvije godine nakon završetka studija vratio se u Hrvatsku i uzeo u zakup Odyjevu ljekarnu u Jastrebarskom, a potom dobio koncesije za nove ljekarne u Otočcu i

vidjeti dio starog inventara. Dragutin Jelinek bio je ugledni goranski poduzetnik i intelektualac koji se zauzimao za prosvjetiteljske ideje pa nije neobično da je - premda je živ u provinciji - postao i predsjednik Hrvatsko-slavonskog zemaljskog ljekarničkog zbora. Njegov sin Maks nastavio je tradiciju uspješnih ljekarnika iz obitelji Jelinek - kroničari su zabilježili da su stanovnici Delnice nakon 2. svjetskog rata govorili: 'Kaj bi ja iš doktoru, gren k Maksetu!'.